

ارزیابی گردشگری روستایی در شهرستان اردستان با استفاده از مدل SWOT

مسعود نصری

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

علیرضا کاظم زاده اردستانی

دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی توریسم دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد

رضوان دارایش

کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۶/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۵/۵

چکیده

گردشگری روستایی امروزه یکی از مردمی ترین اشکال گردشگری محسوب می شود که از دوجنبه قابل بحث است ، نخست موجب فراغت و آسایش شهروندان شهرهای بزرگ می شود و دیگری موجب توسعه اقتصادی و اشتغال می شود . پرداختن به بحث گردشگری روستایی در شهرستان اردستان از این جنبه قابل بحث است که روستاهای آن همجوار سلسله رشته کوههای مرکزی ایران است. و جنبه دیگر شهرستان اردستان یکی از شهرستان هایی است که درصد زیادی از جمعیت آن را روستا نشینان تشکیل می دهند و این راهبرد ، می تواند گامی در جهت توسعه روستایی در این شهرستان باشد . سوالی که در اینجا مطرح می شود این است که پتانسیل ها و محدودیتهای توسعه گردشگری در شهرستان اردستان کدام است ؟ آیا این راهبرد ، می تواند در توسعه روستایی در این شهرستان با توجه به بالا بودن شاخص محرومیت در این شهرستان موثر باشد ؟ بدین منظور مقاله حاضر با هدف شناسایی روستاهای نمونه گردشگری و همچنین شناسایی مشکلات و موانع گردشگری روستایی ، شهرستان با تاکید بر مدل سوات (SWOT) نوشته شده است . به این منظور روش کار در این مقاله با استفاده از روش پیمایشی ، مطالعات کتابخانه ای و همچنین با ماهیت کاربردی به ارائه استراتژی و راهبردی در جهت توسعه گردشگری در شهرستان اردستان پرداخته است . مطالعات نشان می دهد که محرومیت شهرستان اردستان در چند سال اخیر عامل اصلی در عدم توسعه گردشگری روستایی در این شهرستان بوده است .

واژگان کلیدی: گردشگری - گردشگری روستایی - شهرستان اردستان - سوات (SWOT)

مقدمه

امروزه در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم، مناطق روستایی با کارکرد سنتی چون کشاورزی، دامداری، ماهیگیری، از مناطق توسعه نیافته محسوب می شوند؛ که این عقب ماندگی برمی گردد به ضعف بنیه برنامه ریزی در این گونه کشورها که نتایج زیان باری از جمله: مهاجرت، رشد انگلی شهرها، حاشیه نشینی و را به همراه دارد، اما می توان با پرداختن به گردشگری و فعال کردن این صنعت در روستا با عنوان گردشگری روستائی، راهبردی برای توسعه روستاها در این گونه کشورها گامی در جهت توسعه برداشت، چرا که گردشگری می تواند، در کنار اقتصاد کشاورزی سنتی روستاها قرار گیرد و یک فرصت استثنائی برای احیای روستاها و اقتصاد آنها باشد. در قرن بیست و یکم گسترش و پیشرفت فناوری موجب خواهد شد که وقت انسان بیش از پیش آزاد و ثروتش افزون شود و زمان بیشتری را صرف اوقات فراغت خود نماید. در واقع نیمه دوم قرن بیستم را باید عصر صنعت گردشگری نام نهاد (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۶: ۶). به دلیل زیر ساخت های تکنولوژیکی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایجاد شده در قرن بیست و یکم، پدیده گردشگری یک واقعیت اجتناب ناپذیر در رفتار و عمل انسان برای ارضای روح کنجکاوی او خواهد بود. سفر به دیگر نقاط چه به صورت حقیقی و واقعی و چه به صورت مجازی (از طریق فیلم، ویدئو، سی دی، اینترنت و کتاب) با انگیزه های مختلفی جزو ملزومات زندگی قرن بیست و یکم و شکل دهنده جریانی است که مرزهای ملی و بین المللی را درنوردیده، رویکردی فراتر از دولت و ملت خواهد داشت. توجه به صنعت گردشگری بیانگر این واقعیت است که این امر به یک سلسله تاثیرات و تغییرات اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و حتی محیطی در هر کشوری می انجامد (Perace, 1989). جهان ما پوشیده از زیبایی های نامشهودی است که یکی از آنها، زیبایی پنهان و مسحور کننده متنوعی است که پیرامون ما وجود دارد. تنوعی که علاوه بر جنبه زیبایی چشمگیر دارای جنبه کارکردی نیز هست. همین جنبه کارکردی متنوع است که به مثابه ثروت هر شهر و روستا، زمینه ساز اصلی پایداری اجتماعی - زیست محیطی، به شمار می رود این صنعت نوپا با وجود رشد شتابنده خود در کشورهای یاد شده و حتی کشورهای دیگر اما در ایران با وجود میراث های گرانبها و بزرگ تاریخی، وجود طبیعت بکر و متنوع و همچنین وجود روستاهای بی شمار و

طبیعت های روستایی سهم نا چیزی در این صنعت را داراست. به گونه ای که سهم ایران در گردشگران ورودی کمتر از ۱/۵ میلیون نفر و سهم این بخش در درآمدهای صنعتی ۰/۴ درصد می باشد. توجه به توریسم، و توریسم روستایی در ایران می تواند سهم این بخش را در اقتصاد ملی افزایش دهد و همچنین باعث رونق و توسعه روستاها محیط های روستایی شود.

از انواع مهم و در حال رشد توریسم، توریسمی است که مربوط به روستا و مناطق روستایی می باشد. توریسم وابسته به روستا در کشورهای نظیر آمریکا، اتریش و ... از زمره این کشورها می باشند. این انواع توریسم مربوط به روستا و محیط روستایی و طبیعی نقش مهمی در توسعه پایدار روستایی دارند. چرا که توسعه پایدار روستایی عبارتست از وحدت میان ابعاد اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و زیست محیطی به منظور بالا بردن سطح معیشت و رفاه مردم روستایی است. در توسعه پایدار روستایی توجه به عوامل زیست محیطی از اهمیت بسیاری برخوردار می باشد. کانون توجه اکوتوریسم، توریسم زراعی، توریسم روستایی و ... به طبیعت و تنوع زیست محیطی روستا و استواری بر پایه محیط و تولیدات روستایی است. این نوع توریسم باعث رونق همه جانبه روستا است چرا که در زمینه توسعه کالبدی روستا و زیرساختها، ایجاد زیر ساختها و مکان های اقامتی، تفریحی و ... در محیط های روستایی برای گردشگران، در نهایت به نفع خود مردم روستایی است. همچنین به رونق اقتصادی و تنوع کسب و کار در روستا افزوده و درآمد روستاییان را افزایش می دهد. بدلیل برخورد های فرهنگی و اجتماعی با گردشگران باعث رشد اجتماعی و فرهنگی مردم روستا می شود. و به دلیل ایجاد مشاغل جدید و افزایش درآمد از مهاجرت های روستایی جلوگیری می کند. توریسم روستایی، اکوتوریسم و توریسم زراعی به دلیل در هم تنیدگی با تنوع زیست محیطی و طبیعت و همچنین بستگی به محیط های زیبای روستایی که بدور از محیط های پرتنش شهری می باشد در درون خود توجه و لذت بردن از طبیعت و مناطق بکر خارج از محیط شهری را دارد. حفظ محیط زیست و گردش مسئولانه در طبیعت در ذات این نوع توریسم نهفته است. گردشگری روستایی منبع با ارزش اشتغال زایی و ایجاد درآمد است و می تواند وسیله مهمی برای توسعه اجتماعی اقتصادی در جوامع باشد و در بسیاری از کشورها با سیاست های کشاورزی در ارتباط است و غالباً اساس توسعه در جهت حمایت از محیط زیست و فرهنگ روستایی می باشد بنا بر این

می تواند نقش اساسی در توسعه و حفظ روستا باشد (ریچارد وشارپلی، ۱۳۸۰: ۸ وپاپلی یزدی و سقایی، ۸۲ : ۱۳۸۶) ایران از جنبه جاذبه های گردشگری، دارای انواع اقلیم ها، فضاها و فصل هاست و از جنبه ی آثار باستانی، مناطق تفریحی و زیباییهای طبیعی با کشورهای پیشرفته در صنعت گردشگری برابری می کند. ایران دارای دشت ها، کوهسارها، کویرها، غارها، دریاچه ها، آبشارها، موزه ها، ابنیه ی تاریخی و باستانی، کارگاه های سنتی، صنایع دستی بی نظیر و بسیاری از عوامل رونق بخش گردشگری است و از این جنبه، جزو معدود کشورهای جهان به شمار می آید که با مدیریت مؤثر این منابع و امکانات می تواند به منافع مادی و معنوی فراوان دست یابد. ایران از لحاظ دارا بودن ابنیه و آثار تاریخی جزو ۹ کشور نخست دنیا و از لحاظ جاذبه های اکوتوریستی در میان ۱۰ کشور برتر دنیا قرار دارد (خسرویان، ۱۳۸۶ : ۱۳۶). با توجه به این مطالب، ضرورت دارد که برای توسعه گردشگری روستایی در کشور و شهرستان لزوم بهره گیری از تمامی ظرفیت ها و پتانسیل ها و راهبردها با توجه به محیط زیست ویژه هر منطقه مورد توجه مسئولان و برنامه ریزان امر گردشگری باشد؛ که این ظرفیتها و پتانسیلها و شناسایی نقاط قوت و ضعف روستاها می تواند تأثیر سازنده ای در امر توسعه روستایی و گردشگری آن که در زمینه توسعه در این روستاها است داشته باشد استفاده از مدل SWOT راهبردی است که می تواند یک الگوی صحیح پیش پای برنامه ریزان قرار دهد.

اهمیت موضوع

اینک روشن شده است که باید توسعه و اداره گردشگری به شیوه ای منسجم، کنترل شده و پایدار و بر مبنای برنامه ریزی مؤثر صورت گیرد تا از این رهگذر، بدون ایجاد مشکلات جدی اجتماعی و زیست محیطی برای ناحیه مورد نظر، منافع چشمگیر اقتصادی را در پی داشته باشد و منابع گردشگری برای استفاده در آینده نیز حفظ شود. نمونه هایی متعدد از برنامه ریزی و اداره نا مناسب گردشگری در کشور و به ویژه در روستاها به چشم می خورد که در کوتاه مدت، چه بسا همین اقدامات توسعه ای کنترل نشده با منافع اقتصادی نیز همراه بوده اما در بلند مدت، به مشکلات زیست محیطی و اجتماعی و ایجاد اماکن گردشگری با کیفیت پایین انجامیده اند که برای ساکنان محلی زیانبار بوده است و بازارهای گردشگری را به سود محل هایی که بهتر

برنامه ریزی شده، از دست داده اند. گردشگری روستایی این ظرفیت را در اختیار برخی از روستاهای دارای منابع گردشگری قرار می دهد که با استفاده از فرصت پدید آمده، خودشان برای آینده گردشگری روستایی و توسعه روستای خود مشارکت و برنامه ریزی کنند. در راستای رویکرد جامع و راهبرد توسعه همه جانبه و پایدار روستایی کشور، توسعه گردشگری روستایی از رهکارهای مهم به شمار می رود (مهدی طالب، حسن بخشی زاده، حسین میرزایی، ۱۳۸۷). توسعه صنعت گردشگری بخصوص، گردشگری روستایی در ایران ضمن ایجاد اشتغال برای گروه های مختلف، رونق صنایع دستی روستا، حمل و نقل روستایی باشد (شریف زاده، ۱۳۸۷: ۵۲). صنعت گردشگری و به تبع آن برنامه ریزی گردشگری همواره دارای دو ویژگی عمده است: اول این که، نیازمند ابعاد اقتصادی و زیست محیطی است. دیگر این که نیازمند برنامه ریزی غیرفیزیکی است که شامل ابعاد اجتماعی و فرهنگی می باشد. این دو نوع برنامه ریزی باید به صورت هم زمان و به موازات هم صورت گیرند. برنامه ریزی گردشگری دارای رویکردهای متفاوتی می باشد که شامل یک سری از بحث های اشتراکی است که روابط زیاد گروه های ذینفع را دربر گرفته و با تکنیک های مشارکتی گوناگونی به پیش می رود. وقتی به برنامه ریزی محلی می اندیشیم باید واقع بین باشیم، سعی ما بر این نیست که یک برنامه همه جانبه و پیچیده تهیه کنیم. یک برنامه در این سطح تنها الگوی راهنمای عملی است برای حل مشکلات مردم، بهبود شرایط زندگی آنان و ایجاد زمینه برای توسعه ای مستمر (دیاس و دیگران، ۱۳۷۷، ۱۰۴). در جهان پرتلاطم کنونی، روستاها به کانون تردد انسان هایی بدل شده اند که برای فرار از زندگی پرهیاهوی شهری و زندگی ماشینی، به روستاها سفر می کنند. امروزه، با توجه به دامنه تقاضا و نیازهای محیط روستایی، گردشگری روستایی رو به توسعه گذاشته است و روز به روز بر اهمیت و جاذبه خاص آن افزوده می شود. در فرآیند برنامه ریزی منطقه ای، می توان گردشگری روستایی را ابزاری برای افزایش اشتغال محلی و بهبود کیفیت زندگی و در نتیجه، افزایش سطح رفاه اقتصادی و امکانات اجتماعی منطقه ای به حساب آورد (منشی زاده، ۱۳۸۴: ۱۶۶). گردشگری روستایی نقش بسیار زیادی در ازدیاد سرمایه، کیفیت مناظر طبیعی و حفظ فرهنگ و سنت روستا دارد اما با توجه به عقب ماندگی روستاها در چند دهه اخیر که موجب شده است روستاها به سطح مطلوبی از توسعه نرسند جهت رسیدن به سطح مطلوب نیازمند برنامه ریزی های کاربردی و کارآمد است. این مجموعه عوامل باعث شده است گردشگری روستایی فعالیتی چند

وجهی باشد (قادری زاهد، ۱۳۸۳: ۳۵). گردشگری روستایی می تواند به کلیه فعالیتها و خدماتی گفته شود که به وسیله کشاورزان مطرح و روستها برای تفریح و استراحت و جذب گردشگران و نیز فعالیتهایی که به وسیله گردشگران در نواحی روستایی صورت می گیرد با این حال انواع مختلف آن تحت عنوان گردشگری طبیعی، گردشگری فرهنگی، گردشگری بومی، گردشگری دهکده ای، گردشگری سبز و گردشگری کشاورزی تفکیک و طبقه بندی شده اند (اشتری مهرجردی ۱۳۸۳، ص ۷۴ و رکن الدین افتخاری، ۱۳۸۴). با توجه به مطالب فوق، مشارکت روستائیان و دولت و متخصصان برنامه ریز و هم چنین نهادهای غیره دولتی، چگونه می توانند به کمک گردشگری روستایی در شهرستان اردستان بیایند، موضوعی است که در ادامه روند این مقاله مورد بحث قرار خواهد گرفت و استفاده از مدل SWOT که مدلی است برای ارائه نقاط قوت و ضعف که در نهایت منجر به ارائه راهبردها و راهکارهای برای پیشبرد اهداف صحیح در گردشگری روستایی در شهرستان اردستان باشد و باید ببینیم که این مدل (swot) چگونه و با چه راهکارهایی در این شهرستان پیاده خواهد شد و آیا قابلیت اجرایی دارد یا نه؟

مواد و روشها (روش تحقیق)

جهت دستیابی به اهداف تحقیق در این مقاله ابتدا از روش ترکیبی (روش پیمایشی و روش توصیفی تحلیلی) با ماهیت کاربردی استفاده شد که با بررسی منطقه مورد مطالعه و با توجه به آمار و اطلاعات به بررسی جاذبه ها، امکانات و خدمات گردشگری و در کل به وضعیت گردشگری روستایی در شهرستان اردستان و آثار آن بر توسعه روستاهای این شهرستان پرداخته شده است سپس در مراحل بعدی مقاله با استفاده از مدل SWOT، یک مدل تحلیلی و پیشنهادی ارائه شده است که در ابتدا به بررسی وضع موجود و نقاط قوت، ضعف، تهدیدها و فرصت ها پرداخته شده و در ماهیت داخلی و خارجی منطقه در نهایت به ارائه راهبردها و استراتژیهای برای توسعه گردشگری روستایی ارائه شده است.

Swot: مدلی استراتژیک برای توسعه گردشگری روستایی

(Swot) حرف اول چهار کلمه ی انگلیسی با معادل فارسی قوت ، ضعف ، فرصت و تهدید است . آنالیز (Swot) تحلیلی سیستماتیک برای شناسایی این عوامل و تدوین نوعی استراتژی که بهترین تطابق بین آنها را ایجاد می نماید ، ارائه می دهد . از دیدگاه این مدل یک استراتژی مناسب قوتها و فرصتها را به حداکثر و ضعفها و تهدیدها را به حداقل ممکن می رساند . برای این منظور نقاط قوت ، ضعف ، فرصتها و تهدیدها در چهار حالت کلی WO ، SO ، ST ، WT پیوند داده می شوند و گزینه های استراتژی از بین آنها انتخاب می شوند . در واقع نقطه ی کلیدی این مدل ، تجزیه و تحلیل دامنه ای از همه ی جنبه های موقعیتی سیستم و در نتیجه فراهم کننده ی چارچوب مفیدی برای انتخاب راهبرد است .

جدول شماره ۱- ماتریس SWOT و نحوه ی تعیین استراتژی ها

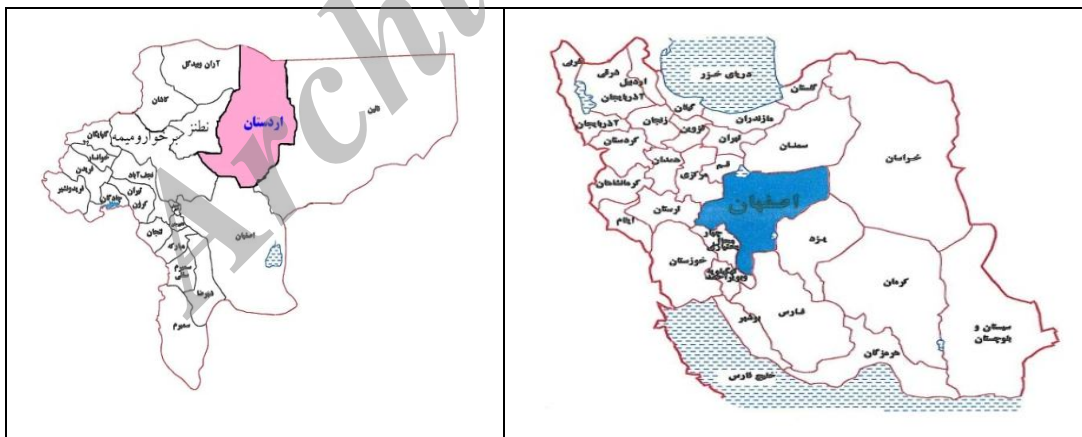
نقاط قوت W	نقاط ضعف S	ماتریس SWOT
استراتژی ها WO	استراتژی ها SO	فرصت ها O
استراتژی ها WT	استراتژی ها ST	تهدیدها T

به منظور ارائه راهکارها و سیاستهای توسعه نواحی روستایی از طریق گسترش گردشگری ، شناخت عوامل چهارگانه (Swot) در دلبخش داخل و خارجی این مدل در جهت رفع ضعفها و تهدیدها و بهبود و فرصتها امری اجتناب ناپذیر تلقی می شود در این روش ابعاد پروژه از جنبه های اقتصادی فرهنگی ، محیط زیست و خلاصه از هر نظر دیگر مورد توجه برنامه ریزان گردشگری است در Swot نقاط قوت ، ضعف ، فرصتها و محدودیت ها و منطقه یا پروژه مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد و با آگاهی کاملتری از واقعیت درباره تعیین بهترین سیاست ها و راهبردها تصمیم گیری می شود (زاهدی، ۱۳۸۵: ۱۵۱) . برای ارائه بهترین راهکار گردشگری روستایی با توجه به روند مشارکت مردمی در امر گردشگری روستایی و توان بالای برنامه ریزی مدل Swot می تواند با بررسی عوامل داخلی و خارجی خود یک نمایی از واقعیت را به برنامه ریزان و

متخصصان معرفی نمود و در نهایت با تدوین و ارزیابی منابع و محاسبه عملکرد گردشگری روستایی به اولویت بندی روستاهای نمونه گردشگری پرداخت (خسرویان چم پری، ۱۳۸۸).

منطقه مورد مطالعه

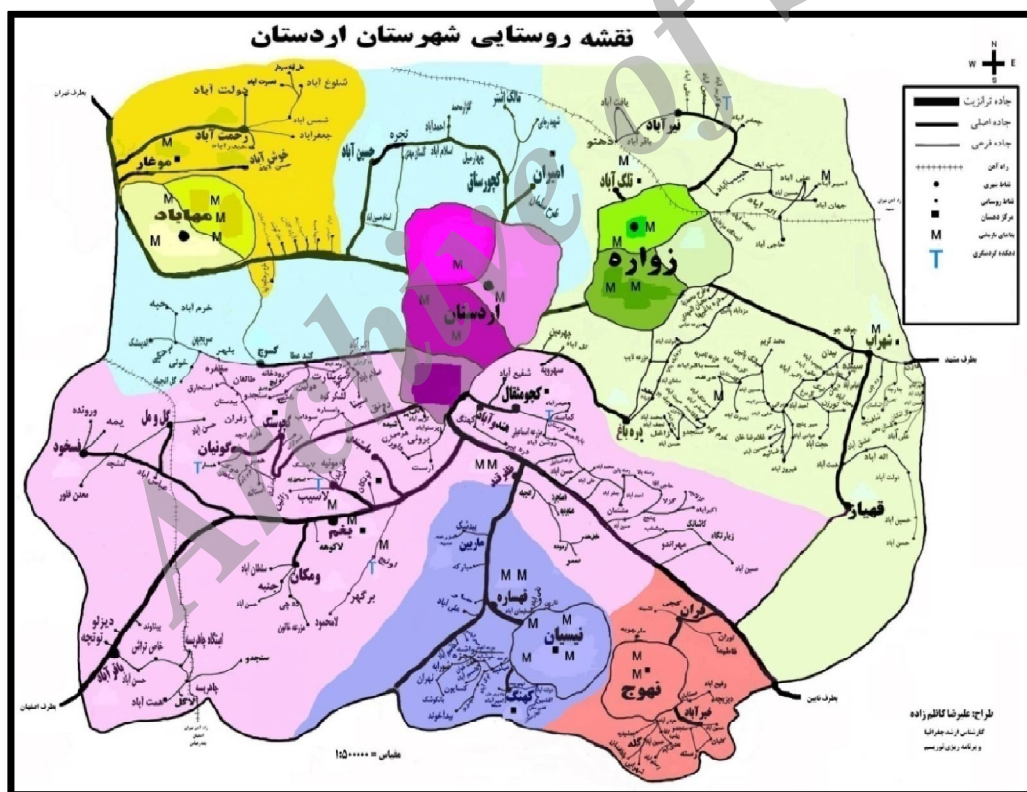
شهرستان اردستان با مساحت ۱۱۵۹۱ کیلومترمربع و جمعیتی بالغ بر ۴۵۱۵۰ نفر در فاصله ۱۱۸ کیلومتری شمال شرق مرکز استان اصفهان قرار دارد. این شهرستان از ۲ بخش، ۳ شهر، ۷ دهستان و ۳۰۶ روستای دارای سکنه تشکیل گردیده است. مرکز این شهرستان شهر اردستان است. هرچه از جنوب به طرف شمال شهرستان برویم، آب و هوا نیز گرمتر می شود که شیب زمین و اختلاف ارتفاع عامل اصلی آن است. (ارتفاع جنوب شهرستان از شمال آن بیشتر است) از نظر توپوگرافی شمال شهرستان صاف و منتهی به دشت کویر می گردد، اما جنوب آن امتداد کوه کرکس با جهت غربی، شرقی کشیده شده است. مرتفع ترین نقطه کوه دروچین (دروچمن) با ارتفاع ۳۲۰۰ متر در جنوب که اختلاف ارتفاع آن با گودترین نقطه ۲۲۵۰ متر می باشد. مرکز شهرستان ۱۲۵۰ متر از سطح آب های آزاد ارتفاع دارد. آنچه مسلم است، کوه ها تاثیر زیادی در آب و هوای محلی و پراکنندگی پارامترهای اقلیمی مانند: دما، بارش و فشار دارند. با توجه به توپوگرافی منطقه و عوامل اقلیمی، این شهرستان، تحت تاثیر بادهای متعددی در طول سال قرار دارد.

شکل شماره ۱- نقشه موقعیت شهرستان اردستان در استان اصفهان و کشور ایران

نتایج و بحث

ویژگی مشخص شهرستان اردستان قرار گرفتن بیشتر روستاهای جنوبی و غربی و شرقی این شهرستان در کنار رشته کوههای مرکزی است که چشم اندازهای زیبا به این روستاها بخشیده است و روستاهای بخش شمالی آن به کویر مرکزی که زیبایی خاص خود را دارد و همچنین فرهنگ یکنواخت تمامی این روستاها و عقاید و رسوم آنها و طبیعت و محیط زیست ویژه، جلوه ای خاص به این روستاها بخشیده است اما باید نکته ای را در روستاهای شهرستان همیشه به یاد داشته باشیم، که بحث محرومیت و عقب ماندگی و مهاجرت به شهرها، خاص این روستاها است که به نظر می رسد راهبرد گردشگری روستایی در این شهرستان بتواند تا حدی مرهمی بر دردهای کمتر توسعه یافتگی این شهرستان باشد.

شکل شماره ۲- نقشه روستایی شهرستان اردستان

جدول شماره ۲- شهرستان اردستان به تفکیک شهر و روستا با ذکر جاذبه های گردشگری

ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	جاذبه طبیعی	جاذبه تاریخی	جاذبه مذهبی	سایر
۱	خیر آباد	۸۶	۳۴۳	-	قنات	-	برزاوند
۲	نهوج	۱۷۸	۵۷۲	درخت	مسجد جامع	امام زاده	برزاوند
۳	کهنک	۲۵۹	۸۵۴	"	خانه	امام زاده	برزاوند
۴	نیسان	۳۹۷	۱۱۸۲	درخت - کوه	مسجد - قلعه	امام زاده	برزاوند
۵	قیساره	۹۶	۲۳۰	درخت	خانه	امام زاده	برزاوند
۶	مارین	۷۲	۲۰۶	-	مسجد	مسجد	برزاوند
۷	یاقر آباد	۶۱	۲۲۰	-	مسجد	مسجد	علیا
۸	نیغ	۳۳	۹۷	-	کاروانسرا - خانه	-	علیا
۹	جنبه	۸۶	۳۰۶	-	-	-	علیا
۱۰	# اونج	۵۰	۱۱۲	-	مسجد - حمام	-	علیا
۱۱	# لاسب	۴۸	۱۴۸	باغات	آسیاب	امام زاده	علیا
۱۲	سرابه	۱۷	۲۸	درخت - چشمه	قلعه	امام زاده	کچو
۱۳	باب الباغ (درباغ)	۸۵	۲۵۲	-	-	-	کچو
۱۴	کچومتقال	۱۱۸	۳۳۲	درخت	مسجد - حسینیه	-	کچو
۱۵	ظفر قند	۹۶	۲۳۷	-	کاروانسرا - قلعه	-	کچو
۱۶	# گزستان	۶	۱۰	-	مدرسه	-	کچو
۱۷	هندو آباد	۱۲۱	۴۳۷	-	آب انبار	قدمگاه	کچو
۱۸	# همسار	۲۵	۸۲	چشم انداز	قلعه، درخت	مسجد	همیرات
۱۹	موغار	۳۴۰	۱۲۷۲	کویر	ارگ - مسجد - قلعه	امام زاده	گرمسیر
۲۰	کچوسنگ	۲۵	۵۱	چشم انداز	-	-	همیرات
۲۱	سپیده	۸۷	۲۱۳	-	قلعه	امام زاده	سقلی
۲۲	شهراب	۷۱	۱۷۳	-	قلعه - حمام - خانه	امام زاده	سقلی
۲۳	امیر آباد	۲۰	۵۱	-	کاخ	-	سقلی
۲۴	درقه	۱۰	۲۷	درخت	-	-	سقلی
۲۵	دجان	۶	۱۰	-	-	امام زاده	سقلی
۲۶	امیران	۱۸۰	۶۷۳	-	آب انبار - مسجد	-	ریگستان
۲۷	کچورستاق	۱۳۶	۵۵۴	-	آب انبار - مسجد	-	ریگستان
۲۸	# تلک آباد	۳۶۱	۱۴۲۲	-	خانه - کاروانسرا -	امام زاده	ریگستان
۲۹	سرهنگ آباد	۴	۷	-	کاخ - یخچال	-	ریگستان
۳۰	کریم آباد	۲۹	۹۳	کویر تپه ماسه	-	-	زواره
۳۱	مهآباد	۱۰۶۱	۴۰۹۱	-	یخچال کاروانسرا ساباط - آب انبار	- مقبره پیراویس	مرکزی

ارزیابی گردشگری روستایی در شهرستان اردستان با استفاده از مدل SWOT

جدول شماره ۳- نام روستاهای شهرستان اردستان همراه با امکانات موجود

ردیف	نام روستا	تعداد خانوار	تعداد جمعیت	فاصله تا مرکز	جاده ارتباطی	امکانات موجود	موقعیت
۱	خیرآباد	۸۶	۳۴۳	۶۱	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۲	نهوج	۱۷۸	۵۷۲	۵۷	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۳	کهنک	۲۵۹	۸۵۴	۶۱	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۴	نیسیان	۳۹۷	۱۱۸۲	۵۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۵	فهماره	۹۶	۲۳۰	۴۹	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۶	ماربین	۷۲	۲۰۶	۴۰	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۷	یاقرآباد	۶۱	۲۲۰	۶۰	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۸	بغیر	۳۳	۹۷	۲۹	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۹	جنبه	۸۶	۳۰۶	۳۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۰	اونج	۵۰	۱۱۲	۲۱	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۱	لاسیب	۴۸	۱۴۸	۲۷	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۲	سرابه	۱۷	۲۸	۹	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۳	باب الیغ (درباغ)	۸۵	۲۵۲	۱۳	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۴	کجوشقال	۱۱۸	۳۳۲	۸	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۵	ظفرقد	۹۶	۲۳۷	۲۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۶	گزستان	۶	۱۰	۱۶	آسفالته-خاکی	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۷	هندوآباد	۱۲۱	۴۳۷	۷	آسفالته	آب، برق، تلفن	دشت
۱۸	همسار	۲۵	۸۲	۲۱	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۱۹	موغار	۳۴۰	۱۲۷۲	۳۰	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۰	کجوسنگ	۲۵	۵۱	۱۸	آسفالته	آب، برق، تلفن	کوهستانی
۲۱	سپیده	۸۷	۲۱۳	۴۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۲	شهراب	۷۱	۱۷۳	۴۸	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۳	امیرآباد	۲۰	۵۱	۲۷	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۴	درقه	۱۰	۲۷	۵۴	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۵	دجان	۶	۱۰	۵۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۶	امیران	۱۸۰	۶۷۳	۷	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۷	کجورستانق	۱۳۶	۵۵۴	۷	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۸	نلک آباد	۳۶۱	۱۴۲۲	۱۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری
۲۹	سرهنگ آباد	۴	۷	۴۴	خاکی	آب، برق، تلفن	کویری
۳۰	کریم آباد	۲۹	۹۳	۳۰	خاکی	آب، برق، تلفن	کویری
۳۱	مهاباد	۱۰۶۱	۴۰۹۱	۲۵	آسفالته	آب، برق، تلفن	کویری

جدول شماره ۴- آثار تاریخی، مکان، موقعیت و وضعیت ثبتی آنها

ردیف	نام اثر	مکان	تاریخچه	وضعیت موجود	طول جغرافیایی	عرض جغرافیایی	توضیحات
۱	مسجد جامع اردستان	اردستان	سلجوقیان	مرمت شده	۵۲ - ۲۱	۳۳ - ۲۲	آثار ملی ثبت شده
۲	قنات دوطبقه مون	اردستان	اشکانیان	مرمت شده	۵۲ - ۲۲	۳۳ - ۳۲	آثار ملی ثبت شده
۳	مسجد ملا یعقوب	اردستان	صفویه -	نیمه تخریب	۵۱ - ۴۰	۳۲ - ۳۷	آثار ملی ثبت شده
۴	مقبره سلطان حسین	اردستان	صفویه	نیمه تخریب			ثبت نشده
۵	آتشکده مهرادشیر	اردستان	ساسانی	تخریب شده			ثبت نشده
۶	مسجد جامع زواره	زواره	سلجوقیان	مرمت شده	۵۲ - ۳۰	۳۳ - ۲۷	ثبت نشده
۷	مسجد جامع	اونج	صفویه	مرمت شده			ثبت نشده
۸	مسجد امام حسن	اردستان	سلجوقیان	نیمه تخریب			آثار ملی ثبت شده
۹	مقبره سلطان بیگ	اردستان	صفویه	تخریب شده			آثار ملی ثبت شده
۱۰	مقبره پیر مرتضی	اردستان	تیموریان	مرمت شده	۵۲ - ۲۲	۳۳ - ۲۲	آثار ملی ثبت شده
۱۱	آب انبار خسرو	اردستان	قاجار	نیمه تخریب			آثار ملی ثبت شده
۱۲	آب انبار باغ بازان	زواره	قاجار	نیمه تخریب			آثار ملی ثبت شده
۱۳	آب انبار نو	زواره	قاجار	نیمه تخریب	۵۲ - ۳۰	۳۳ - ۲۷	آثار ملی ثبت شده
۱۴	آب انبار مون	اردستان	قاجار	نیمه تخریب	۵۲ - ۲۲	۳۳ - ۲۲	ثبت نشده
۱۵	مقبره امیر اویسی	اردستان	قرن ۹	مرمت شده	۵۲ - ۲۱	۳۳ - ۲۲	آثار ملی ثبت شده
۱۶	کاروانسرای بغم	بغم	صفویه	نیمه تخریب			آثار ملی ثبت شده
۱۷	کاروانسرای ظفر قند	ظفر قند	صفویه	نیمه تخریب	۵۲ - ۲۹	۳۳ - ۱۱	آثار ملی ثبت شده
۱۸	حسینیه بزرگ	زواره	صفویه	مرمت شده	۵۲ - ۳۰	۳۲ - ۲۷	آثار ملی ثبت شده
۱۹	حسینیه کوچک	زواره	صفویه	مرمت شده	۵۲ - ۳۰	۳۲ - ۲۷	آثار ملی ثبت شده
۲۰	امام زاده سرالدین	لاسیب	قاجار	مرمت شده			ثبت نشده
۲۱	امام زاده شاه مراد	تلک آباد	قاجار	مرمت شده	۵۲ - ۳۰	۳۲ - ۲۷	ثبت نشده
۲۲	امام زاده موسی	اردستان	قاجار	مرمت شده			ثبت نشده
۲۳	امام زاده اسماعیل	اردستان	مشروطه	نیمه تخریب			ثبت نشده
۲۴	امام زاده یحیی	زواره	ایلخانان	تخریب شده			آثار ملی ثبت شده

صنعت گردشگری یکی از مهمترین منابع درآمد زا برای هر ناحیه ای به شمار می رود و شهرستان اردستان نیز از این قاعده مستثنی نیست بخش گردشگری شهرستان اردستان در چندسال گذشته با رشد و توسعه مطلوبی مواجه بوده است که دلایل متعددی در این زمینه موثر بوده است از جمله برخورداری از جاذبه های طبیعی، تاریخی و فرهنگی.

عوامل داخلی موثر بر گردشگری شهرستان اردستان

هدف این مرحله سنجش محیط داخلی منطقه ی مورد مطالعه جهت شناسایی نقاط ضعف (S) و قوت (W) است، که ناحیه در ارتباط با گسترش گردشگری با آن مواجه می باشد. از این رو در این قسمت نقاط ضعف (S) و قوت (W) براساس عملکردها و منابع مورد توجه و بررسی قرار گرفته و در چارچوب ابعاد توسعه ی روستایی (اقتصادی، فرهنگی، فضایی، فیزیکی و زیست محیطی) به شرح جدول (۴) تقسیم بندی شده است.

جدول شماره ۵- ماتریس عوامل داخلی موثر بر گردشگری شهرستان اردستان

عوامل	نقاط قوت	نقاط ضعف
اقتصادی	*افزایش داد و ستد بین ساکنین روستا و گردشگران *فروش تولیدات محلی به گردشگران *افزایش در آمد روستائیان *تنوع شغل	*از بین رفتن اراضی مرغوب و نیمه مرغوب روستائیان در اثر گسترش بدون برنامه گردشگری *عدم وجود برنامه ریزی های دولتی در جهت ساماندهی گردشگری *افزایش قیمت زمین
اجتماعی و فرهنگی	*افزایش سطح سواد و آگاهی مردم *افزایش حس همکاری و مشارکت در بین روستائیان *بالارفتن ارزش و اعتبار تاریخی، فرهنگی و مذهبی روستا و عناصر موجود در آنها	*تعارض و تقابل فرهنگی ساکنین و گردشگران *گسترش استفاده از فضا و چشم اندازهای طبیعی *آشنایی مردم محلی با عقاید جدید و شیوه های نادرست رفتاری *نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات بهداشتی و خدماتی، اقامتی و رفاهی *عدم وجود نیروهای متخصص و آموزش دیده
فیزیکی و زیست محیطی	*وجود چشم اندازهای زیبا و منحصر به فرد به همراه فضای سبز باغات *مجاورت با جاده ترانزیت تهران - بندرعباس و قرار گیری در بین دو استان قم و یزد *دسترسی آسان و مناسب به این منطقه برای گردشگری *داشتن محیطی آرام برای استراحت و تعدد اعصاب و تفریح مسافران *دارای بافت تاریخی	*نامناسب بودن زیر ساخت های محیطی و کالبدی (مانند: فاضلاب و...) *تغییر کاربری اراضی به دلیل افزایش جمعیت *تغییر چشم انداز طبیعی *آلودگی آب های زیر زمینی به دلیل دفع نامناسب زباله ها *گسترش آلودگی های زیست محیطی

جدول شماره ۶- ماتریس عوامل خارجی موثر بر گردشگری شهرستان اردستان

عوامل	فرصت ها	تهدیدها
اقتصادی	* افزایش توجه دولت به برنامه ریزی و سرمایه گذاری گردشگری * درآمدزایی برای ساکنان منطقه * اشتغال زایی به وسیله ی گسترش گردشگری	* افزایش قیمت زمین و بورس بازی زمین وبالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات و مقرون به صرفه نبودن * تشدید اختلاف طبقاتی اجتماعی * تنوع اندک محصولات و بسته های مسافرتی
اجتماعی و فرهنگی	* افزایش انگیزه ی بیشتر برای مسافرت و تفریح در بین مردم شهر و حومه * تمایل سفر به روستاها برای دیدار اقوام * وجود روحیه ی مهمان نوازی در منطقه	* اختلاط فرهنگی * از بین رفتن فرهنگ سنتی و محلی * تراکم بیش از حد جمعیتی و شلوغ شدن این منطقه در فصول خاص
فیزیکی و زیست محیطی	* تشدید آلودگی هوا در شهرهای بزرگ * بهبود نسبی وضع راههای ارتباطی در منطقه * حفاظت از محیط زیست	* شناخت نادرست از منابع محیط زیست * از بین رفتن درختان و پوشش گیاهی و آتار تخریبی آن همانند: افزایش سیل، تخریب زمینهای کشاورزی و مزارع * آلودگی منابع آب و خاک و اقلیم منطقه

هدف این مرحله بررسی محیط خارجی در منطقه ی مورد مطالعه جهت شناسایی فرصت ها و تهدیدهایی است که ناحیه در ارتباط با گسترش گردشگری با آن مواجه می باشد. از این رو در این قسمت فرصت ها (O) و تهدیدهای (T) موجود بر این منطقه از لحاظ گسترش گردشگری در غالب ابعاد توسعه ی روستایی (اقتصادی، فرهنگی، فضایی، فیزیکی و زیست محیطی) مورد توجه و بررسی قرار گرفت که در جدول (۵) آمده است.

تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها

همان طور که در جداول (۴ و ۵) مشاهده شد، در شهرستان اردستان تعداد ۱۲ قوت داخلی در برابر ۱۳ ضعف داخلی و تعداد ۹ فرصت خارجی در برابر ۹ تهدید خارجی شناسایی و بررسی شده است. به این ترتیب در مجموع، تعداد ۲۱ نقطه ی قوت و فرصت به عنوان مزیت ها و ۲۲ ضعف و تهدید به عنوان محدودیت ها و تنگناها، پیش روی این منطقه قابل شناسایی است. در یک جمع بندی و تحلیل ساده میتوان گفت که آستانه ی آسیب پذیری این منطقه بسیار بالا بوده و نیازمند بازنگری و توجه خاص و ارائه سیاست های مناسب در جهت رفع ضعف ها و تهدید ها با استفاده از نقاط قوت و فرصت ها می باشد. بنابراین

مجموعه ای از استراتژی های ممکن برای به حداقل رساندن پیامدها و آثار منفی گردشگری در شهرستان اردستان پس از بررسی در ذیل به آن اشاره می گردد .

جدول شماره ۷- بکارگیری مدل SWOT در شهرستان اردستان راهبردها و راهکارهای لازم

<p>SO1= توجه به برنامه ریزی پایدار جهت توسعه گردشگری در منطقه</p> <p>SO2= شناسایی و توجه به توان توسعه و جاذبه های گردشگری منطقه .</p> <p>SO3= استفاده از نیروهای متخصص و با تجربه به منظور ایجاد تشکل های تعاونی مردمی و همچنین ترویج و آموزش گردشگری از طریق نشست ها و جلسه های مختلف با مردم منطقه مطالعه شده .</p> <p>SO4= ایجاد هماهنگی بین نهاد ها و بخش های مختلف مرتبط ، به منظور کارآفرینی در این بخش .</p> <p>SO5= زمینه سازی و بهره برداری از بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در صنعت گردشگری در شهرستان اردستان</p>	<p>استراتژی تهاجمی</p>
<p>WO1= بازنگری نوع و نحوه ی برنامه ریزی و هماهنگی بین نهادها و دستگاه های اجرایی مسئول در منطقه از طریق ایجاد یک نهاد مدیریتی یکپارچه .</p> <p>WO2= توسعه و تجهیز زیرساخت ها ، تسهیلات و تجهیزات در ضمن بازنگری نوع و نحوه ی برنامه ریزی و حمایت دولتی از نواحی گردشگری ، بهره گیری منطقی از نهاد ها</p> <p>WO3= بهره گیری از مشارکت های مردمی در توسعه ، تهیه و اجرای طرح ها و تجهیز مناطق روستایی و گردشگری</p> <p>WO4= آموزش مردم و گردشگران به منظور بهره گیری بهینه و هدفمند از منافع و آثار مثبت گردشگری</p>	<p>استراتژی تغییر</p>
<p>ST1= احداث آقامتگاه هایی با تلفیق معماری محلی و مدرن در مناطق دارای پتانسیل</p> <p>ST2= توسعه و تجهیز مسیرهای گردشگری منطقه و ایجاد و نصب علائم، قوانین و مقررات در این مکان ها و تدوین دفترچه راهنمای گردشگری</p> <p>ST3=توسعه بخشی توسعه برنامه های تبلیغاتی در روزنامه ها ، سایت ها ، مصاحبه ها و ...</p>	<p>استراتژی تنوع</p>
<p>WT1= زمینه سازی در جهت توسعه و تجهیز منطقه از نظر زیرساخت های محیطی و کالبدی .</p> <p>WT2=ایجاد یک پایگاه هدفمند جهت جذب و بهره برداری از منافع ناشی از گسترش گردشگری .</p> <p>WT3= آموزش و اطلاع رسانی به مردم در نحوه ی برخورد با گردشگر و گردشگری</p>	<p>استراتژی دفاعی</p>

با توجه به اینکه بهره برداری از توان های گردشگری در هر منطقه می تواند زمینه ای پویا و فعال برای توسعه ی آن منطقه در پی داشته باشد ، شهرستان اردستان با داشتن توان های گردشگری بالقوه و بالفعل ممتاز به خصوص در بخش گردشگری روستایی می تواند نقش مهمی در توسعه ی این منطقه در ابعاد اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی به عهده گیرد ؛ چرا که یکی از جنبه های مهم صنعت گردشگری ، ایجاد اشتغال ، تولید ، کار و استفاده از منابع انسانی در جهت تعالی اقتصادی است آمارهای چند سال گذشته نشان می دهد که بخش کشاورزی در شهرستان اردستان ، با روند منفی مواجه بوده است . البته عواملی مانند : عدم توجه و علاقه به این بخش ، استفاده از روش های سنتی ، کمبود آب ، تغییر جنس زمین (به دلیل استفاده بی رویه و کشت نامنظم) ، توجه به کشت های ساده تر ، کاشت درختان غیر مثمر و در یک کلام ، مقرون به صرفه نبودن کشاورزی در این رکود نقش داشته اند . به علت ناتوانی بخش های کشاورزی ، دامداری و صنایع ، نرخ بیکاری در این شهرستان رو به افزایش است . اشتغال در بخش گردشگری در این منطقه ، با توجه به جاذبه

های بالقوه گردشگری، نه تنها از مشکلات نیروی انسانی آماده کار می‌کاهد، بلکه باعث رونق گرفتن این صنعت پویا در منطقه خواهد شد. اما متأسفانه تاکنون هیچ توجه‌ای به این صنعت در شهرستان اردستان نشده است و به دلیل عدم امکانات و تسهیلات اقامتی، پذیرایی و خدماتی و سایر تجهیزات گردشگری، این صنعت در توسعه‌ی منطقه نقش ناچیزی داشته و حتی قابل چشم‌پوشی است؛ چرا که این صنعت با مشکلات عدیده و اساسی همچون: امکانات زیر بنایی، مدیریتی، مالی و اعتباری، ارتباطی، اقامتی و مواجه است که بدون رفع این مشکلات؛ توسعه‌ی صنعت گردشگری این منطقه غیر ممکن است و نقاط گردشگری شهرستان که بازدید کنندگان زیادی دارند، به علت نبود امکانات گردشگری، بار اقتصادی مثبتی برای منطقه نداشته‌اند.

روستاهای شهرستان اردستان بدلیل محرومیت وضع امکانات و خدمات و فاصله بین روستاها و شهرها در گذشته چندان به عنوان روستاهای گردشگری مطرح نبوده و امروزه با توجه به راهبرد گردشگری برای توسعه روستاها و برنامه ریزی درست در این زمینه برای روستاهای شهرستان اردستان، این روستاها با توجه به جاذبه های طبیعی زیبا که متاثر از رشته کوه های مرکزی و حیات وحش زیبای پرندگان و جانوران، کویر و زیبایی های خاص خود و جاذبه های تاریخی و دیگر جاذبه ها همچون آداب و رسوم و فرهنگ محلی روستائیان به عنوان روستاهای گردشگری مطرح شده و با برنامه ریزی اصولی می توان این روستاها را در سطح منطقه ای و ملی و حتی بین المللی مطرح کرد.

در ارتباط با بحث عوامل داخلی مدل SWOT برای روستاهای شهرستان اردستان و نظام تحلیل راهبردها و استراتژی های توسعه گردشگری روستاهای شهرستان باید به پنج عامل توجه کرد:

۱- فرهنگ روستائیان شهرستان (مراسم مختلف - جشن ها و جشنواره های روستایی)

۲- میراث تاریخی و باستانی که در روستاهای شهرستان وجود دارد

۳- بارگاه متبرک امام زادگان

۴- صنایع دستی روستائیان

۵- منابع طبیعی (توانهای محیطی برای گردشگری)

یافته های تحقیق با توجه به مدل و مشخص شدن نقاط قوت و ضعف ، فرصت ها ، تهدید ها (SWOT) ، به ارائه راهکارها برای توسعه گردشگری روستایی در شهرستان اردستان می پردازد .

۱- فرهنگ سازی گردشگری

۲- ایجاد تورهای داخل کشور در سطح روستاهای شهرستان اردستان (روستا گردی)

۳- توسعه صنایع دستی روستائیان شهرستان اردستان

۴- کمک به حفظ و احیای سنن و آداب و رسوم شهرستان اردستان

نتیجه گیری و پیشنهادات

گردشگری روستایی در دنیای امروز یکی از بخشهای مهم فعالیت اقتصادی محسوب می گردد که می تواند ، راهبردی باشد برای توسعه روستاها با توجه به مطالب گفته شده در این مقاله می توان توسعه گردشگری روستایی را با استفاده از مدل (SWOT) برای شهرستان اردستان از چند جهت مورد بررسی قرار داد :

الف : هدف از توسعه گردشگری روستایی در شهرستان اردستان این است که روستاها مکانی باشند برای رفاه و آسایش شهروندان و گردشگران که از اطراف روستاها و شهرها و استان های هم جوار قم ، اصفهان ، یزد ، تهران و....به روستاها و طبیعت این روستاها می آیند و درکل با توجه به زیر ساختها وامکاناتی که درشهرستان و روستاهای آن وجود دارد پاسخگوی تقاضای این گردشگران باشد .

ب : هدف از این توسعه گردشگری روستایی درشهرستان اردستان در دومین مقوله ، توسعه فرهنگ روستایی درشهرستان است و آشنایی مردم و ارتقای سطح فرهنگ و آموزش روستاییان در این زمینه است .

ج : هدف اقتصادی دراین مقوله می تواند مطرح باشد : اشتغال و افزایش درآمد روستاییان و صنایع دستی استان است . با توجه به این توصیف و تحلیل از روستاهای شهرستان در زمینه گردشگری روستایی نتایج بدست آمده برسه پایه اساسی قرار دارد :

۱-افزایش توانها و پتانسیلهای بالقوه شهرستان

۲- محدودیت های روستاها در زمینه گردشگری و بالا بودن نیازهای روستا در زمینه گردشگری

- ۳- بالابودن آسیب پذیری روستاها همراه با توسعه گردشگری روستایی از جمله ؛ خودیگانگی روستایی ، آسیب های اجتماعی ، عدم توجه به فرهنگ محلی وبومی ، آلودگی های محیطی روستا .
- لذا پیشنهادات جهت توسعه گردشگری خصوصا روستایی در بهره گیری از مدل استراتژیک ارائه می گردد.
- (۱) اقدامات سازمانی و مدیریتی (ایجاد پایگاه گردشگری مستقل ، ایجاد شورای سیاستگذاری صنعت گردشگری باعضویت ارگان های مرتبط ، بکارگیری مدیران ونیروهای متخصص درامرگردشگری .
- (۲) اقدامات زیر بنایی (اقدامات ارتباطی و حمل و نقل ، اقدامات تاسیساتی و تجهیزاتی گردشگری ، منطقه بندی ، برنامه ریزی و استفاده ی بهینه زمین برای کاربری های جهانگردی) .
- (۳) اقدامات اقتصادی (افزایش اعتبارات ، مشارکت بانک ها جهت پشتیبانی از بخش خصوصی ، احیاء و بازسازی مناطق باستانی و تاریخی ، توجه ویژه به صنایع دستی و تولیدات محلی) .

Archive of SID

منابع

- ۱- اشتری مهرجوادی، اباذر (۱۳۸۳)، اکوتوریسم پایدار، ماهنامه جهاد، شماره ۲۲، سال ۲۴.
- ۲- پاپلی یزدی، محمدحسین و سقایی، مهدی (۱۳۸۵) گردشگری ماهیت و مفاهیم، تهران، انتشارات سمت
- ۳- خسرویان چم پری، اکبر (۱۳۸۸)، برنامه ریزی اکوتوریسم در بخش باغهداران پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری. دانشگاه آزاد اسلامی واحد نجف آباد.
- ۴- دیاس، هیران دی. و ویکرامانایاک، بی. دبلیو. ای. (۱۳۷۷)، درسنامه برنامه ریزی توسعه روستایی، تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز تحقیقات و بررسی مسائل روستایی.
- ۵- رکن الدین افتخاری - علیرضا وداود مهدوی (۱۳۸۵) مقاله راهکارهای توسعه گردشگری روستایی با استفاده از مدل SWOT دهستان لواسان کوچک، مجله دانشگاه تربیت مدرس دوره ۱۰ شماره ۲ تابستان ۸۴.
- ۶- ریچارد و شارلی، گردشگری روستایی (۱۳۸۰) ترجمه رحمت ا... منشی زاده و فاطمه نصیری تهران انتشارات منشی.
- ۷- زاهدی، شمس السادات (۱۳۸۵) مبانی توریسم و اکوتوریسم پایدار، تهران، انتشارات آگاه علامه طباطبایی.
- ۸- شریف زاده، ابوالقاسم و راد نژاد همایون، ۱۳۸۷ توسعه پایدار و گردشگری روستایی، ماهنامه اقتصادی جهاد خرداد و تیرماه شماره ۲۵۰ و ۲۵۱ ص ۴۱ تا ۶۱.
- ۹- قادری، زاهد (۱۳۸۳) اصول برنامه ریزی توسعه پایدار گردشگری روستایی، انتشارات سازمان شهرداری ها چاپ اول تهران.
- ۱۰- منشی زاده، ر. نصیری ف. (۱۳۸۰) گردشگری روستایی، ترجمه ج. شارپلی ریچارد، نشر منشی.
- ۱۱- مهدی طالب، حسن بخشی زاده، حسین میرزایی (۱۳۸۷) مبانی نظری مشارکت اجتماع روستایی در برنامه ریزی گردشگری روستایی در ایران، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۱، شماره ۴.
- 12-Bakhshizadeh Hassan, 2008, *The Investigation of Planning Rural Tourism Possibility in Rural of Province Ardabil*, A Thesis Submitted to The Graduate Studies Office in Partial Fulfillment of The Requirements for The Degree of M.A in Rural Development-Development Management, University of Tehran.
- 13-Dias, Hiran D, 1999, *Manual for Training in Rural Development Planning*, Ministry of Jihad-e Sazandegi, Tehran.
- 14-Papoli Yazdi, Mohammad Hossein & Mehdi Saqai, 2006, *Tourism (Nature & Concepts)*, Samt Publications.
- 15-Perace, D (1989), "*Tourist Development*", London: Longman.
- 16-Taleb, Mehdi. 2003, *Practical Methods of Social Studies*, University of Tehran Publications, Tehran.